

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nauicula siue speculum fatuoru[m] Prestantissimi
sacraru[m] literaru[m]**

Geiler von Kaysersberg, Johannes

Argentorati, 24. Jan. 1513

84 Recidiantiu[m] (Fall narren) Nole. Jn pueritia: in senectute: in morte:
fictē: quotidie.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70346)

etiā mater nutritrix et custos religionis factitiae: quā religionē ingrediuntur / voto se ad paupertatē astringāt necesse ē. Ecōtrario at̄ abundantia religionē destruit: sic in sū. Lugd. dedicit. Nō igit̄ p̄tēnēda ē paupertas / neq; paupes: q̄ tot bona nobis p̄stat. Adde q̄ paupertas oēs ingrediētes in mūdū istū excipit: s; postea a multis eicit̄ de possessione sua sine culpa. Sed qd̄: In exitu de mūdō isto itez recuperat eos. Job: Nudus egressus sum de ventre matris mee: nudus reuertar illuc. Nos miseri facimus nos monst̄ et camelū: in initio parui sumus qz paupes: silt̄ in exitu in fine. s. eriles: qz etiā paupes erimus. In medio at̄ p̄ totā vitā q̄ vivim⁹ facim⁹ nobis gybbū vt camel⁹ h; p̄ diuitias. Noli igit̄ p̄tēnere: tā tū bonum. Rogemus dñm.

Dñica Reminiscere. Festo bti Matthie apli:

Stultoz in. zc. Euāg. de tpe qz Matthias differit̄ in crastinū.

O Etogesima quarta turba stultoz est recidivantiū (Fall narren) Qui in bono proposito cristētes recidūt in pctā: dissiles vtiq; Ebananee euāgelice p̄seuerātī in orādo: et ideo sanitatē filie p̄sequuta est. In p̄mis at̄ dicā de nolīs q̄b; dinoscunt̄ hi fatui. Secūdo de causis recidivi. Tertio de remedijs q̄ recidivū.

Primo q̄ris: q̄b; nolīs dinoscunt̄? Rōdeo qnq;.

Prima est: recidivare in pueritia. In pctis maculati et curui p̄cipimur in utero matris in originali pctō: et in signū hui⁹ curui nascimur: s; in baptismo abluimur a macula: et i celū erigimur. S; heu qdā mor in p̄ucto vsus rōis e in biuio Pitagorico p̄stituti relabūt in trā dei: p̄uri q̄ p̄mitas nō deo: s; diabolo p̄secrāt. Hi plerūq; male educāt a parentib;. Dic ex. j. ij. et Antif. de p̄ucto illo i q̄ tenēt se et sua i deū ordiare.

Secūda nola est: recidivare in senectute. Sūt q̄ multis annis in iuuetute bñ vivūt: cetēz vbi deuētū fuerit in senectā: recidūt in pctā: sic vginēs depēdētē: et alij qdē. Hoc ē qd̄ vulgo dicit̄ latine: Angelic⁹ iuuenis sembo sathanizat in annis. Et vulgari nfo: Qui manibus suis ab auicula iuuenes cauēt: eādē senes circūferre habebūt. Atm̄ puerbium istud siue vsus p̄dicit⁹ fm̄ Bersonē ē pueriuus.

Tertia nola est: recidivare in morte. Hoc piculosissimū / immo p̄nciosissimū: qz nulla reuersio inde est. Lignū em̄ vbi ceciderit ad austrū vel adlonē: ibi manet: ait scriptura: extra em̄ locū meriti p̄stituuntur. Operamini dum lucē habetis.

Quarta nola est: recidivare fictē. Sunt qui fictē surgūt / p̄fitentes / cōcantes: et alia ch̄iane religionis opa faciētes: s; fictē sine bono proposito desistēdi a pctis. Cetēz post pascha publice redeūt in ea q̄ fictē relisq̄rūt. Hi vident̄ recidivare: cū tm̄ in rei v̄itate nō recidivēt: s; manent quales fuerūt. Ecce quartā nolam.

Quinta nola est: recidivare q̄tidie. Quattuor sunt fm̄ Helinādum.

Recidiuantium

(vt dicit Vincētius in spe. hysto. li. iij. ca. cxxxix.) .s. stare/cadere/resurgere/ nunq̄ resurgere. Primū est angeli/vltimū diaboli/media bovis. Qui ḡ sp̄ stat/angelus est: q̄ nunq̄ resurgit/diabolus est: q̄ cadit z resurgit et ytra/homo est. Ecce habes nolas. Nec oportet plures addere: qm̄ perse manifesta sunt satis: z sic esse expeririū indices/ qui sic mouentur de bono in malum. Secūdo q̄ris: q̄ est causa recidui. Rñsio in titulo huius turme habet/ qz cuculus manet in nido: ytra ytiqz z fundat mentalis rñsio. Sed qd vel q̄s est ille cuculus? Cuculus est avis q̄ z cātat guckguck: a sono nome accipiēs/vocem nō mutās: pigra z loco instabilis. In hyeme delitescit sub z inter petras: in cavitare arborūz deplumata/vt bubo. Aniso portat in dorso fm̄ Isidorū: qz breuis et grauis volatus est: ne ḡ nimū fatiget z deficiat/a niso suscipit. Qua excubat/imponitqz suū ouum aliq̄n alterius avis nido: qd̄ impositum ab altero inuenit ouum eforbēs. Ex eius sputo gignunt cicade. Habes ecce qd̄ sit cuculus: cuius yditōem si nosse clarius voles/legno in speculo naturali z Alberto de animalibz. Sz nunq̄d h̄ cuculus est q̄ est causa recidui: Non plane: sed alius ei similis: ip̄e est diabolus q̄ alios pullos qnqz in nido tenet. Nō est q̄ fecit casum z reciduiū: q̄ diu h̄ manet in nido/raridū a reciduiuo liber nō es. Et q̄ sunt hi pulli cuculoy: Audi. Ipi sunt spes longioris vite z misericōdie dei/vnus. Recordatio delectationū p̄teritay/ z delictoy p̄sentū/secūdus. Pctoy occasiones/ tertius. Mala societas/quartus. Quintus/mala yfuctudo. Hi sedēt in nido fomitis: z q̄ diu manent in nido/reciduiū nō vitabim̄. Ne sūt qnqz cause reciduiandi. His clarius dicam p̄ singula qd̄ efficiat reciduiū: placet. Prima causa recidui est spes longioris vite z dei misericōdie. Putāt se pleriqz diutius viuere/qz iuuenis fortis: z ideo peccare nō timēt: sed in hac spe sic peccāt. Qualis fuit fatuella mater/ que credidit cāni cuculi/qz victura esset. xx. annis. Itaqz ad oēm interrogatōem sacerdotis sp̄ rñdebat guckguck: z sic de seculo migravit: vt i Disci. de eruditōe fidelū p̄ce. j. Alij sup̄ dei misericōdia: o deus inquit est misericors. Secūda causa est p̄teritay delectationū recordatio. Q̄t pe reūt p̄ illas cogitatōes: silēs fatuo boi q̄ redit ad incensam domū/vt iocale delectabile efferat/sicqz cū eo perit: sic perit vxor Loth yuersa in statuā salis. Itē recordatio peccantiū p̄ntiū. Cogitat h̄ fatuus qz viri ecclasticū/ clericū etiā magnū stat⁹ boies peccāt/similia aut grauiora peccata cōmittentes: z cur nō eadē tu faceres? Nō cū es latro/nō homicida/sicut alij multi. Sed qd̄ modi reportabis frater: cum hi cū maioribus delictis sint in inferno/tu quoqz cū minoribz: cum vtrobiqz sit pena: lz in aliq̄ forte tibi tolerabilior: sz tñ eterna. Et qd̄ valet magnā obesse ciuitatis partē satis custoditā/dū p̄ posticū hostibz pateat ingressus: Tertia causa est pctoy occasio: luxurie vice femine z viri/gule cibi z pot⁹ /supbie vestimentoꝝ ornatu/ potestates/dignitates zc. Quarta

Turba. LXXXIII XXVIII

causa est societas mala. Quot pereunt sicut Judas inter iudeos. Quia causa est consuetudo mala. Habetur inclinatio ad vitiosos actus. Ecce quoniam cuculi quos pepit diabolus cuculo antiquo: sedentque in nido fomitis. Qui libet poterit illa declarare latius: et inserere omnes causas recidivaz ex Berse. siue summa p[ar]ti. v[er]bo/recidivatio. Et t[er]m[in]e de sc[ri]pta q[ue]stione.

Tertio q[ue]ris: et q[ue] sunt remedia recidivatois: et quomodo possemus cuculos illos extrahere de nido et iugulare. R[ati]o q[ue] p[er] manum quoniam h[ab]entem digitos: et sunt quoniam remedia p[ro]tra quoniam causas. Primus digitus est cogitatio brevitatis vite et diuine iusticie. Considera frater quoniam mortis horram ignoras: neq[ue] de crastino cert[um] es: agit differre longius p[ro]niam ne p[re]sumas: susceptaq[ue] diligenter p[ro]nuas: ut quacumq[ue] hora d[omi]ni venire contingat/paratum inueniat seruum suum. Considera etiam iusticia diuina: neq[ue] abutaris dei misericordia: cogita quoniam misericors est d[omi]nus et iustus. Misericors ad illos qui t[em]p[or]e misericordie non abutuntur: et iustus ad illos qui de misericordia nimis p[re]sumunt. An ignoras: quoniam mansionari[us] si intestat[us] decederet in loco ubi mansionem elegit sepeliatur. Cum ergo finalis p[ar]t[is] subdit[us] et mansionari[us] sit diaboli/iuste in loco suo sepelietur: cum diuite illo Lu. vi. qui sepelitur est in inferno/ubi prius se legauerat et testamentum p[ro]fessionis et satisfactioem fecerat. Et sicut piculum est aliquis testamentum reip[ro]p[ri]e differre vsq[ue] ad infirmitatem vel mortem: ita piculosum est differre testamentum anime: quoniam quale te inueniet tale te iudicabit. de pe. dis. j. nunquid Ebam. Hoc digito frater p[ri]mum iugulare cuculum curato. Secundus digitus est obliuio delectationum preteritarum et aliorum peccantium. Delectationum inq[ui]t: noli redire ut vxor Lotb/respiciedo retro. Gen. xix. et cum duobus Joannis euangeliste discipulis noli abire retrorsum. Audi Ebam Lu. ix. Nemo mitens manum ad aratrum respiciens retro aptus est regno dei. Quod sane non de corpali respectu intelligit: quoniam homo arando et retrospecto p[ro]t regnum dei obtinere/etiam si oculo corpali ad diuitias respexerit quos dimisit: sed de respectu mentis et p[ro]sensu quo quos affectat redire ad ea que dimisit. i. peccata. Nuntiate voluptuosi h[ab]et p[ro]p[ri]e p[ro]dicatoem Ione p[ro]niam egerint/ t[er]m[in]e postea reciduarunt. Ecce secundum digitum. Tertius digitus fuga occasionum factorum/ p[ro]cipue luxurie. Fugite fornicatoem: ait Ap[osto]lus. sed et omnium aliorum p[ro]p[ri]e occasionum: loca vicia et oportunitates: in quibus p[ro]p[ri]e alicui[us] sensus quos capi posset. Quartus digitus est bona societas bonorum hominum et lectio vite sc[ri]pturarum: ut Berse d[icit]. Psal. Cum sc[ri]ptis sc[ri]ptus eris. Bonorum namque viros colloca sunt ignita vehementer et stimulantia ad virtutem. Sed et sc[ri]pturarum patrum vita et exempla frequenter et attente lecta vehementer p[ro]ficiunt ad infundendum cordibus nostris diuini amoris affectum/ ut deum in omnibus et super omnia diligentes p[ro]missiones suas que omne desiderium superant sequamur. Quintus digitus est ordinatio vite. Valet hec p[ro]tra mala consuetudine/ que est cuculus vix recedens de nido. Fac ergo consuetudinem p[ro]tra consuetudinem: fac tibi modum viuendi/ et ab illo non recede. Regnum celorum vnum patitur etc.

Mortem nō prouidētium

Obserua doctrinā Berfontis de remedio recidiui. pte. ij. alpha. xxxij. li.
tera. E. Inūgas tibi ad certū tps: put videbit expedire/orōnem ali
quā an ppetratōem illi pti de q̄ tētans dicēda an imaginē crucifixi
brē vginis aut alicui⁹ scōp: siue inūgas q̄ infra triū diez. spacū p
ppetratū faci⁹ velis p̄fiteri/ieiunare in pane z aq̄/dicere certū psal
moz numez: aut (si tui iuris sis) dare aliqd̄ locale tibi ebaz/ aut sum
mā pecunie in eccliam infra tres dies. Sic em̄ forsitā miserbit tui de
us: z orādo sic vel bñliādo/ieiunādo zc. faciet in tentatōe puentū/z mi
rigabit maris fluct⁹. Ecce manū q̄nq; digitoz efficacissimā z potētis
simā ad excipiēdū cuculos de nido. Sz qd̄ de nido z antiq̄ cuculo: Di
co tibi q̄ nidū fomitis totalit̄ extirpare nō poteris: sc̄ mes ei manet: ne
q; impassibilitas Roica admittēda. Velis nolis habitat in te Jebuse
us. Nidificauit in antiq̄ arboze Adā: z in ramis oim posteriorz suorū
pēdēt frustra hui⁹ nidi. Debilitari nō p̄r: nō qd̄ in essentia/ sed in affe
ctu p castigatōem z vritū acq̄sitōem. Inīce q̄ sal castigatōis carnis i
nidū fomitis p ieiunū zc. vt in sū. p̄di. z nō putrescet caro vt fiat putri
da. Ceterz de diabolo: z neq; hūc sup̄p̄mere poteris: sz hoc obseruato/
vbi eū aduolare senseris p statū tētationū/sibilato p̄tra cū: quēadmo
dū alie aues facere solēt aduolāte cuculo: quaz oua ebibere vel esorbe
re nitit̄. Sibila inq; p̄tra eū p deuotā orōnem: dic cū ebananea: Adiu
ua me dñe. Q. si oua suaz delectationū sup̄posuerit tibi/ingerēdo sen
sualitati delectatōem: fac ne excubes p p̄sensum: qd̄ fit cū incipis cale
scere ad delectatōes tales: z nihil nocēbit. Eijce ea si potes: si nō potes/
sine iaceāt illic: sed cura vt frigida maneāt: z nō incubes eis p p̄sensu:
D z nō erūt ibi cuculi. Porro si vtiq; expuerit in nidū cordis tui: ingerē
do simplicia z cruda fatalmata sine delectatōe z affectu/ nihil cura: sūt
simplices cicade/ clamēt/garrulēt cū Bala ancilla Rachel: nō nocēbūt
De hac hist. Bala vitz/ vide Rich. de. xij. p̄iarchis. Sz adhuc vnū ē
qd̄ cauere optz/ ne cucul⁹ ille diabol⁹ in dorso nioz siue (sp̄erwer) inse
rat. Nisi sūt hypocrite q̄ se simulāt (vt dictū est p̄dic) horrere petā deles
tatōes: clamātes (p̄fey p̄fey) in alnis in dorso illoz reuera cucul⁹ ille di
abol⁹ circūferit. Caue igit̄ a beguttis/beghardis z alijs hypocritis: q̄
rostra cuculoz ferūt in dorso zc. Delitescit in hyme aduersitatis: sed
in vere z malo p̄p̄itatis apparebit. Rogemus.

Feria. ij. post Reminiscere

Stultoz infinitus est numerus. Eccl̄s. i. Euangelium.

O Etogesimaq̄nta turba stultoz est: non pudentiū mortem
(Sterb oder tods narrē) Qui de morte audire nolūt/ neq;
sibi puidere: recte de talibz z p̄grue euāgelio: in q̄ dñs p̄mi
nat iudeis/ qz in pctō suo sint morituri. Possunt at̄ hi stul
ti dīnosci nolis quattuor: multas alias potuissim acdere/ sed nolūt: q̄p